

Nr 640

Av herr **Dahlén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 11, med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1957—1960.*

I proposition nr 11 har Kungl. Maj:t föreslagit att den år 1952 antagna provisoriska mandatfördelningsmetoden för val till andra kammaren skulle förlängas att gälla även den följande mandatperioden. Det gällande provisoriet, som alltså nu skulle tillämpas även vid årets val till andra kammaren, bygger som bekant på den s. k. uddatalsmetoden. Denna har emellertid jämkats på så sätt att jämförelsetalet för ett partis första mandat beräknas genom en division av röstetalet med 1,4 d. v. s. röstetalet reduceras med cirka 30 procent.

Vad gäller metoden som sådan ansluter jag mig till den i de likalydande motionerna I: 161 av hr Lindblom och II: 216 av hr Håstad framförda uppfattningen, att den inte skapar den önskvärda fulla rättvisan mellan partierna och att mandatfördelningen för att fylla detta krav bör bygga på ett utjämningsystem så som i nyssnämnda motioner också föreslagits.

För den händelse riksdagen skulle besluta att lägga Kungl. Maj:ts förslag till grund för lagstiftningen anser jag dock att det bör jämkas. Talet 1,4 som divisor för ett partis första mandat ger nämligen det största partiet en systematisk och jämförelsevis stor överrepresentation. Talet 1,3 som divisor för första mandatet ger i detta hänseende ett något bättre resultat. Utförda beräkningar rörande utfallet vid 1940, 1944, 1948 och 1952 års val bekräftar denna iakttagelse. Med 1,4 som första divisor skulle det största partiet — socialdemokraterna — vid dessa val sammanlagt ha erhållit en överrepresentation av 21 mandat eller 5,25 mandat i genomsnitt per val, medan överrepresentationen med 1,3 som första divisor skulle ha reducerats till 12 mandat sammanlagt eller till 3 mandat i genomsnitt per val. Samma iakttagelse kan göras beträffande utfallet av den mandatfördelning som erhålles på grundval av 1954 års siffror. Med 1,4 som första divisor skulle följande mandatfördelning erhållits (över- resp. underrepresentation har angivits inom parentes): högern 38 mandat (+ 2), bondeförbundet 23 (— 1), folkpartiet 50 (± 0), socialdemokraterna 113 (+ 4) och kommunisterna 6 (— 5). Med 1,3 som första divisor skulle fördelningen blivit: högern 38 (+ 2), bondeförbundet 25 (+ 1), folkpartiet 50 (± 0), socialdemokra-

terna 111 (+ 2) och kommunisterna 6 (— 5). Det största partiets överrepresentation skulle alltså i det senare fallet bli 2 mandat mindre. Dessa mandat skulle ha tillförts bondeförbundet. Den sammanlagda »fel»-representationen skulle ha minskat från ± 6 mandat till ± 5 mandat.

Det anförda ger vid handen att skall valprovisoriet förlängas, bör divisionen för första mandatet sänkas från 1,4 till 1,3. Jag föreslår att riksdagen beslutar sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

För den händelse riksdagen lägger det av Kungl. Maj:t i proposition nr 11 framlagda förslaget till grund för lagstiftning, yrkar jag således,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 11 med förslag om lag om val till riksdagens andra kammare för mandatperioden 1957—1960 för sin del måtte besluta, att den i den föreslagna valmetoden ingående divisionen för framräknande av jämförelsetalet för ett partis första mandat sättes till 1,3 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 1,4.

Stockholm den 31 januari 1956

Olle Dahlén
